

ویژه نامه عید سعید قربان

عید قربان یکی از اعیاد بزرگ مسلمین است در روز دهم ذی الحجه که آن را «اضحی» نیز می گویند

در این روز حاجیان بیت الله المصراع گوسفند یا شترک را ذبح می کنند و آن در غیر حج مستحب مؤکد است، چنانکه از حضرت رسول (ص) رسیده اینکه خداوند روز اضحی را عید قرار داده تا فقرا گوشت فراوان به دستشان رسد، پس به آنها گوشت بخورانید. امیرالمومنین (ع) فرموده اند: اگر مردم می دانستند که قربانی در روز عید اضحی چه اجرک دارد واهم می گرفتند و قربانی می کردند، چرا که با اولین قطره خون آن صاحب قربانی آمرزیده گردد.

قربانی و عید قربان در اسلام

این روز سالروز دستور قربانی اسماعیل است به ابراهیم خلیل الله. خداوند که اسماعیل را پس از سال های طولانی به ابراهیم هدیه کرده بود اکنون او را در معرض آزمایشی بسیار سخت قرار داده و خواهان قربانی اسماعیل است. از او خواسته شده که اسماعیل را که اکنون نهالی برومند شده، جوانی جان ابراهیم و تنها ثمره زندگی اش است را قربانی کند. در این لحظه بت شکن تاریخ خود در هم می شکند، از تصور پیام می شکند، اما فرمان خداست. ابراهیم باید انتخاب کند. در پایان یک قرن رسالت خدایی در میان خلق، یک عمر نبوت و امامت مردم و جهاد علیه شرک و پایه گذاری توحید و شکستن بت و نابودی جهل و از همه جبهه ها پیروز بیرون آمدن و از همه مسئولیت ها موفق بیرون آمدن، هیچ جا به خاطر خود درنگ نکردن و از راه گامی در پی خویش منحرف نشدن همیشه و همه جا خوب امتحان دادن... حال می بایست انتخاب سختی می کرد، و سوسه های شیطان کار را دو چندان سخت می کرد. به هر حال ابراهیم آن بنده مخلص خدا به پیام حق تسلیم شد، او این پیام را با هزاران رقت به اسماعیل منتقل کرد؛ شرمگین و خسته، اما اسماعیل با آرامشی قلبی به او اعلام کرد تسلیم امر خدا باش و خواهی دید من از صابران خواهم بود.

ابراهیم شگفت زده بود. شروع به قربانی کرد، در کمال انسانیت به اوج رسیده بود، او غریزه فرزند دوستی را زیر پا گذاشته و به صعود به عشق حقیقی عینیت می بخشید، حال که از آزمایش الهی سربلند شده، معبود او گوسفندی را برای ذبح می فرستد. چقدر زیباست حس آزادگی از تعلقات و چقدر زیباتر حس عاشقانه عابد و معبود. و حجاج به پاس بزرگداشت آن روز، در منا گردهم می آیند. ابراهیم گونه تعلقات خود به هر آنچه رنگ دنیایی و غیرخدایی دارد را می بایست قربانی کنند. اسماعیل در وادی کیست؟ ثروت و مال، موقعیت و مقام، کسب و کار، زن و فرزند و... هر آنچه تو را از انسان بودن دور خواهد کرد. آری در این روز بزرگ باید آنچنان به یقین قلبی دست یافته باشی که تمام نفسانیات را قربانی کرده، در خود زمینه رشد تقوا را ایجاد کنی تا پله پله به قرب معبود ازلی نزدیک و نزدیک تر شوی. و خوشا آنان که از این فرصت به خوبی استفاده می کنند و ابراهیم وار از این آزمایش سربلند بیرون می آیند.

در این عید بزرگ، خاک عرفات، آب زمزم، کوه حرا، صبر ابراهیم، طاقت

اسماعیل و وصال کعبه را خدای کعبه نصیبت کند.

منشأ تشریح قربانی

این مطلب را با طرح یک سؤال آغاز می‌کنیم، آیا خداوند بندگان را مأمور کرده حیوانی را ذبح کنند بدون هیچ فایده و نتیجه‌ای؟ آنچه مسلم و عقلانی است این است که مقصود خالق حکیم از ذبح حیوان به مصرف رساندن و احسان مستمندان و قانع آبرومند است که این معنی منصوص و صریح کتاب مجید است. بنابراین ذبح حیوان به هدف تأمین ارزاق و کثیری از حوایج دیگر انسان‌های نیازمند است. سپس منشأ قربانی بر طبق آیات قرآنی چیزی نیست جز یاری رساندن به مستمندان و گرسنگان. از سوی دیگر ریختن خون حیوان اگر بدون دلیل و استفاده خاصی باشد در اسلام منع شده است. چنانکه پیامبر فرمود: گوسفند یا شتری را مگر برای خوردن به قتل مرسان.

هدف باطنی قربانی

قربانی یکی از شعائر الهی است که اجرای آن ایجاد تقوا می‌کند. یکی از اهداف دنبال شده در قربانی قرب به خداوند و نزدیک شدن به حریم امن الهی است. این شعائر که قربانی از جمله آنها می‌باشد هدفش ایجاد تقوا در قلب‌هاست. یعنی قربانی‌کنندگان تنها با انجام عمل ظاهری قربانی به رضای حق و مقام قرب نایل نمی‌شوند، مگر این عمل با خلوص نیت و موافق شرایط تقوی و دوری از منکرات و مناهی، پس در صورتی که این حقایق را که مقصد اعلی حج و سایر عبادات است را به دست نیاوری، قربانی کردن هر چند زیاد باشد و قربانی فربه برای آنان سودی نخواهد داشت. و از اسرار حج همین است که حجاج در کنار این اعمال ظاهری باید صاحب تقوی شوند، یعنی با خلوص نیت و ایمان شدید قلبی آنها را بجا آورند تا حج مقبولی داشته باشند.

نتیجه‌گیری و خلاصه‌ای از اسرار و فلسفه قربانی

- ۱- فداکردن مال و انفاق آن در راه خدا از جمله حکمت‌های قربانی است.
- ۲- امر قربانی ظاهر و باطنی دارد، ظاهر آن ذبح حیوان است به هدف دستگیری از گرسنگان، باطن آن کشتن نفس اماره است. انسان که در عرفه به شناخت و در مشعر به شعور و آگاهی رسید، امروز با کسب اطلاعات کافی در مورد خویش و خدای خویش باید حیوان نفس را قربانی کند تا از این طریق به اوج کمال خود نایل شود.
- ۳- در برخی روایات قربانی را سبب آمرزش گناهان نیز دانسته‌اند و گفته شده، با ریختن اولین قطره خون قربانی گناهان صاحبش بخشیده می‌شود (البته شرط اخلاص را نباید فراموش کرد).
- ۴- سیر کردن گرسنگان، همانطور که گفتیم قرآن فرموده: فکلوا منها واطعموا القانع و المعتر، از گوشت‌های قربانی هم خودتان میل کنید هم به قانع و فقیر دهید.
- ۵- هدف عالی قربانی «تقوا» است. قربانی باید از روی خلوص نیت انجام پذیرد تا سبب شکوفایی روح ایثار، نشان دادن میزان عشق و قرب به خدا باشد. تا تقوا در دل و قلب مسلمان ایجاد شود.